

31.05.2021

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
LiV@eduskunta.fi

Helsingin kaupungin asiantuntijalausunto: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (HE 70/2021 vp)

HEL 2021-006370 T 03 00 00

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on pyytänyt 25.5.2021 Helsingin kaupungin asiantuntijalausuntoa hallituksen esityksestä laiksi ajoneuvo- ja liikennepalveluhankintojen ympäristö- ja energiatehokkuusvaatimuksista (HE 70/2021 vp). Helsingin kaupungin asiantuntijalausunto noudattaa sisällöltään lausuntoa, jonka Helsingin kaupunki antoi lakiesityksestä liikenne- ja viestintäministeriölle 8.2.2021.

Helsingin kaupunki on todennut helmikuussa 2021 hallituksen esityksen luonnoksesta antamassaan lausunnossa, että esityksessä esiin nostetut kansallisen toimeenpanoon liittyvät linjaukset ovat Helsingin hiilineutraaliustavoitteiden kannalta kannatettavia.

Helsingin kaupunki edistää liikenteen vähäpäästöisyyttä kunnianhimoisesti niin hiilidioksidipäästöjen kuin terveydelle haitallisten päästöjen osalta. Liikennesektorilla tavoittelemme kasvihuonekaasujen 69 prosentin päästövähennystä (2005–2035), minkä lisäksi edistämme kaupungin omien ajoneuvojen vähäpäästöisyyttä.

Julkisten ajoneuvojen ja liikennepalveluhankintojen vähäpäästöisyyden edistäminen on erittäin tärkeää ja on myönteistä, että hallituksen esitys vastaa laajalti puhtaiden ajoneuvojen direktiivin kunnianhimon tasoa. Helsingin kaupunki näkee, että kuntien pitääkin olla suunnannäyttäjiä vähäpäästöisten ajoneuvojen hankinnassa ja direktiivin implementointi edistää vähäpäästöisten ajoneuvojen osuuden lisäämistä kunnissa. Samalla valtion tulee tukea kuntien ilmastotyötä ja mahdollistaa siirtyä kohti kestävää ja hiilineutraalia liikennejärjestelmää.

Hallituksen esitykseen on tehty helmikuun luonnoksen jälkeen kannatettavia muutoksia. Niissä on otettu kantaa asioihin, jotka Helsinki nosti esille edellisessä lausunnossaan. Näihin kuuluvat muun muassa seu-

31.05.2021

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

raamusmaksun poistuminen, väliarvion sisällyttäminen esitykseen sekä tervetulleita tarkennuksia kustannusten korvaamisen osalta. Hallituksen esityksessä on kuitenkin vielä kohtia, joihin toivomme tarkennusta. Tässä asiantuntijalausunnossa esitämme nämä Helsingin näkemykset.

Kustannusvaikutukset kunnille

On kannatettavaa, että esitykseen on lisätty väliarviointi, jonka yhteydessä uudelleen tarkastellaan alueellinen jaottelu sekä esitetään tarpeen vaatiessa muutoksia prosenttiosuuksiin ennen toisen hankintajanjakson alkamista. Tämän lisäksi on kannatettavaa, että hankintayksiköiden seuraamusmaksusta on luovuttu.

Helsinki pyytää edelleen selvennystä menettelyyn sellaisissa tilanteissa, joissa hankintayksiköt eivät markkinoiden tilanteen ja tulleiden tarjousten takia saa hankittua tarpeeksi puhtaita ajoneuvoja.

Hallituksen esitetykseen tehty lisäys vaikutusarvioinnista poikkeavien kustannusten korvaamisesta kunnille on erittäin kannatettava. Helsinki haluaa kuitenkin edelleen painottaa, että lain soveltaminen tulee varsinkin alkuvaiheessa nostamaan palvelujen järjestämisen kustannuksia huomattavasti etenkin pakettiautojen osalta. Esimerkiksi jakeluliikenteelle saatavilla oleva pakettiajoneuvokanta ei vastaa tällä hetkellä sitä tarvetta, jonka operatiivinen toiminta vaatisi. Lisäksi Helsingin oman raportoinnin mukaan vammaispalvelulain mukaisiin taksikuljetuksiin käytetyt rahamäärät ovat jopa kaksi kertaa suuremmat kuin mitä hallituksen esityksen vaikutustenarvioinnissa esitetään.

Hallituksen esityksen kustannusarviossa ei ole riittävällä tasolla huomioitu, että kunnat joutuvat rakentamaan merkittävän määrän latausinfraa toteuttaakseen lain vaatimukset. Latausinfraan kustannukset ovat merkittävä osa sähköautoihin siirtymisen kustannuksia. Esimerkiksi Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan kaluston sähköistämisen projektissa yhden latausaseman kustannus on arviolta 4300–7300 € riippuen lataustyön vaativuudesta. Kustannusten arvioinnissa on myös otettava huomioon latausasemien elinaika ja elinaikakustannukset, esimerkiksi huoltoon liittyen.

Vaihtoehtoisten ja vähäpäästöisten polttoaineiden latausverkon kehittämiseen pitääkin olla saatavissa riittävästi sekä kansallista että EU-rahoitusta. Valtion tulisi samalla kannustaa myös yksityisiä toimijoita latausasemien rakentamiseen sekä "roaming" ominaisuuden kehittämiseen, jotta lataaminen on jatkossa mahdollista palveluntarjoajasta riippumatta.

Kuntien tytäryhteisöt

31.05.2021

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Helsinki toivoo edelleen selkeytystä siihen, miten laki kohtelee hankintalain piirissä olevia kuntien tytäryhteisöjä ja kohdellaanko kaikkia tytäryhteisöjä samalla tavalla.

Tytäryhteisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jossa Helsingin kaupungilla on kirjanpitoaissa tarkoitettu määräysvalta. Kaupungilla on määräysvalta yhteisössä, kun sillä on enemmän kuin 50 prosenttia yhteisön kaikkien osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä. Kaupungilla on määräysvalta myös silloin, kun kaupungilla on oikeus nimittää tai erottaa enemmistö jäsenistä yhteisön tai säätiön hallituksessa.

Helsinki esittää edelleen, että lain edellytysten toteutumista tulisi arvioida tytäryhteisöjen hankintojen osalta erillään kaupungista, sillä kaupungin tytäryhteisöt ja -säätiöt ovat itsenäisiä juridisia henkilöitä. Lisäksi on tärkeää huomioida, että Helsingin raportointivelvollisuus on jo nyt huomattava, sillä laki koskee niin montaa toimialaa ja liikelaitosta kaupungin sisällä.

Seurantaan ja raportointiin liittyvät epävarmuustekijät

Raportoinnin toteuttaminen HILMA:n jälki-ilmoituksella on Helsingin näkökulmasta edelleen kannatettavaa. Helsingin kaupungin toiveena on, että raportoinnista tehdään hankintayksiköille mahdollisimman yksinkertaista. Raportointiin liittyy kuitenkin edelleen tiettyjä epäselvyyksiä, joihin toivomme pikaisesti selkeytystä.

Helsingin kaupunki kysyy, kuinka tarkasti tilaajan tulee pystyä määrittelemään ajoneuvokannan määrä, kun kyse on täydentävästä liikenteestä? Tarkka määrittely on vaikeasti toteutettavissa erityisesti lakisääteisen järjestämisvastuun alla toteutettavien palveluhankintojen, kuten vammaispalvelulain ja sosiaalihoitolain mukaisten ajoneuvojen ja koulukyytien tapauksessa. Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveystoimialalla täydentää suorilla sopimuksilla kilpailuttamaansa Helsingin Matkapalvelun päiväkorvaus- ja ylivuotoliikennöintiä erillisesti palveluperusteisesti kilpailuttamallaan taksikeskuksilta hankitulla täydentävällä liikennöinnillä. Täydentävä liikenne on kilpailutettu palvelumuotoisena niin, että toimittajalla on riittävä kalusto vastaamaan ruuhka- ja poikkeustilanteiden haasteisiin laajalla kalustolla, joka vastaa Matkapalveluiden ajoneuvoja. Täydentävän liikenteen osalta ylivuotavan ajon voi suorittaa mikä tahansa taksi, jolloin ajoneuvomäärän tarkka arviointi on hankalaa, vaikka kyseiset autot ovat kilpailutetun palvelun tuotannon välineitä. Näin ollen yksittäiseen ajoon osallistuvien ajoneuvojen päästöt eivät ole kilpailuttajan tiedossa.

Palveluhankintojen osalta on edelleen epäselvää, minkä tilaajan alla esimerkiksi pakettitoimitushankinnat raportoidaan. Helsingin kaupunki pohtii, miten puhtaiden ajoneuvojen määriä on mahdollista kohdentaa,

31.05.2021

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

kun samassa ajoneuvossa oman paketin kanssa voi helposti olla sata pakettia muille asiakkaille. Ja taas toisaalta esimerkiksi Helsingin kaupungin kolmea pakettia saattaa ajaa yksi tai kolme ajoneuvoa.

Helsinki toivoo myös lisää tietoa seurannan käytännön toteutuksesta raskaan liikenteen kohdalla. Hallituksen esityksen pohjalta on epäselvää, miten Liikenne- ja viestintävirasto toteuttaa valvonnan vaihtoehtojen käyttövoimien ja etenkin uusiutuvan dieselin kohdalla. Hallituksen esityksessä määritetään, että ajoneuvojen seuranta toteutetaan samalla tavalla riippumatta ajoneuvontyypistä. Raskaissa ajoneuvoissa hankittavasta ajoneuvosta ei voida kuitenkaan suoraan päätellä, mitä vaihtoehtoja polttoainetta siinä käytetään.

Esityksen linkittyminen muihin ohjelmiin ja tiekarttoihin

Liikenteen sähköistymistä edistetään useissa valtion toimissa. Helsinki haluaa edelleen painottaa, että valtion ohjelmista ja tiekarttoista tulee muodostua yhteneväinen, kansallisia liikenteen ja logistiikan kehittämisen tavoitteita tukeva kokonaisuus.

Lisätiedot

Karoliina Isoaho, ympäristötarkastaja, puhelin: +358 9 310 31516
karoliina.isoaho(a)hel.fi
Satu Turula, ympäristösuunnittelija, puhelin: +358 9 310 21710
satu.turula(a)hel.fi

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

31.05.2021

Kaupunkiympäristön toimialajohtaja

Mikko Aho
kaupunkiympäristön toimiala-
johtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.